

%100
MEB
FORMATINDA

SOSYAL BİLGİLER MARATONU

KONU ÖZETLİ
ETKİNLİKLİ
KİTAP

Adım Adım Beceri Temelli Sorulara!

6.
SINIF

Zühdü MAVRAS

maratonyayincılık

ÜRÜN ADI

6. SINIF
SOSYAL BİLGİLER MARATONU
KONU ÖZETLİ ETKİNLİKLİ KİTAP

ISBN

.....-.....-.....-.....-.....

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Elif ÇAĞLAR

YAZARLAR

Zühdü MAVRAS

EDİTÖR

Cansu HİN

KAPAK TASARIMI

Bull Ajans

DİZGİ VE MİZANPAJ

Maraton Yayıncılık

BASIM YERİ

ERTEM BASIM YAYIN DAĞITIM SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Sertifika 48083

İLETİŞİM

Saray Mah. 113. Cad. No:2 Kahramankazan – ANKARA
Tel: 0850 288 35 00 Faks: 0850 288 35 09

www.maratonyayincilik.com

info@maratonyayincilik.com

Bu kitabın dijital uygulamalarına

www.maratonyayincilik.com

adresimizden ulaşabilirsiniz.

@maratonyayinlari

@maratonyayincilik

Tüm yayın hakları **AjansN Yayın Tanıtım Sanayi ve Dış Tic. Ltd. Şti.**'ne aittir.
Yazılı izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez,
çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

maratonyayincılık

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl,
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır atanı;
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkıracak, toprağı sıksan şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Ruhumun senden, İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dînin temeli
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım;
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

SOSYAL BİLGİLER MARATONU'NDA NELER VAR?

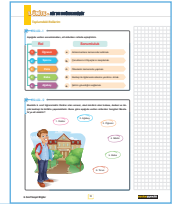

KONU ÖZETLERİ

Her mikro konu için gerekli ve yeterli oranda konu özetleri

1

Başlangıç

ETKİNLİKLER

2

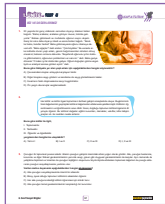
Her mikro konu için konuyu pekiştirmeyi sağlayan farklı tarzlarda hazırlanmış alıştırmalar ve etkinlikler

DÜŞÜNDÜREN TESTLER

3

Her mikro konu için orta düzey sorulardan oluşturulmuş, konuyu öğrendikten sonra uygulanabilecek olan testler

KAFA TUTAN TESTLER

O ünite için işlenen mikro konuların bir arada bulunduğu, tamamı yeni nesil sorulardan oluşan, maratonda final bayrağını kaldırtacak olan testler

4

Bitiş

Cevaplar

Genel Soruların

Sorular	Doğru	Yanlış	Boş	
1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D

MARATON DİJİTAL

AKILLI TAHTA

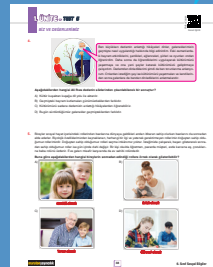

VIDEO ÇÖZÜM

SANAL OPTİK

Kapakdaki karekodu okutarak ulaşacağınız www.maratonyayincilik.com adresimizden akıllı tahta, video çözüm, sanal optik uygulamalarımızı indirebilirsiniz.

Her testteki karekodu okutarak pratik bir şekilde sadece o testin sanal optiğine ve video soru çözümlerine ulaşmanız çok kolay!

1. ÜNİTE

BİZ VE DEĞERLERİMİZ

Toplumdaki Rollerim	9
Etkinlik	11
Test 1 (Düşündüren).....	13
Bizi “Biz” Yapanlar	15
Etkinlik	17
Test 2 (Düşündüren).....	19
Kır Çiçekleri Gibiyiz Rengârenk	21
Etkinlik	23
Test 3 (Düşündüren).....	25
Birlikte Daha Güçlüyüz	27
Etkinlik	29
Test 4 (Düşündüren).....	31
Sorunlarımın Çözümünü Biliyorum	33
Etkinlik	35
Test 5 (Kafa Tutan).....	37

2. ÜNİTE

TARİHE YOLCULUK

Türklerin Ana Yurdu Orta Asya	43
Etkinlik	49
Test 1 (Düşündüren).....	51
İslamiyet'in Doğuşu	53
Etkinlik	57
Test 2 (Düşündüren).....	59
Türkler İslamiyet ile Tanışıyor	61
Etkinlik	65
Test 3 (Düşündüren).....	67
Yeni Yurt Anadolu	69
Etkinlik	75
Test 4 (Düşündüren).....	77
Tarihî Yollar	79
Etkinlik	81
Test 5 (Kafa Tutan).....	83

3. ÜNİTE

YERYÜZÜNDE YAŞAM

Dünya'nın Neresindeyiz?	89
Etkinlik	93
Test 1 (Düşündüren).....	95
Ülkemizin Coğrafi Özellikleri	97
Etkinlik	101
Test 2 (Düşündüren).....	103
Türkiye'nin Beşerî Coğrafyası	105
Etkinlik	109
Test 3 (Düşündüren).....	111
Farklı İklimler Farklı Yaşamlar	113
Etkinlik	115
Test 4 (Kafa Tutan).....	117

4. ÜNİTE

BİLİM VE TEKNOLOJİ HAYATIMIZDA

Hayatımızdaki Sosyal Bilimler	123
Etkinlik	125
Test 1 (Düşündüren).....	127
Bilim ve Teknolojide Değişim	129
Etkinlik	131
Test 2 (Düşündüren).....	133
Bilimsel Çalışma Yapıyoruz	135
Etkinlik	137
Test 3 (Düşündüren).....	139
Emeğe Saygı Duyuyorum	141
Etkinlik	143
Test 4 (Kafa Tutan).....	145

İÇİNDEKİLER

5. ÜNİTE

ÜRETİYORUM, TÜKETİYORUM, BİLİNÇLİYİM

Ülkemizin Kaynakları ve Ekonomik Faaliyetleri	151
Etkinlik	155
Test 1 (Düşündürücü).....	157
Kaynaklarımızı Doğru Kullanıyorum	159
Etkinlik	161
Test 2 (Düşündürücü).....	163
Yatırım ve Pazarlama	165
Etkinlik	169
Test 3 (Düşündürücü).....	171
Vergilerimiz Kazançlarımızdır	173
Etkinlik	175
Test 4 (Düşündürücü).....	177
Nitelikli İnsan Gücü ve Gelişen Ekonomi.....	179
Etkinlik	181
Test 5 (Kafa Tutan).....	183

6. ÜNİTE

YÖNETİME KATILIYORUM

Geçmişten Günümüze Yönetim Biçimleri	189
Etkinlik	191
Test 1 (Düşündürücü).....	193
Demokratik Devlet ve Organları	195
Etkinlik	197
Test 2 (Düşündürücü).....	199
Karar Alma Sürecinde Ben de Varım.....	201
Etkinlik	203
Test 3 (Düşündürücü).....	205
Demokrasi Her Yerde - Haklarımız ve Sorumluluklarımız Güvencede	207
Etkinlik	209
Test 4 (Düşündürücü).....	211
Dünden Bugüne Türk Kadını.....	213
Test 5 (Kafa Tutan).....	215

7. ÜNİTE

ULUSLARARASI İLİŞKİLERİMİZ

Millî Dış Politikamız	221
Etkinlik	225
Test 1 (Düşündürücü).....	227
Dış Alım, Dış Satım	229
Etkinlik	231
Test 2 (Düşündürücü).....	233
Türkiye Beklenilendir	235
Etkinlik	237
Test 3 (Düşündürücü).....	239
Popüler Kültür ve Biz	241
Test 4 (Kafa Tutan).....	243

Cevap Anahtarı	247
----------------------	-----

1. Ünite

BİZ VE DEĞERLERİMİZ

» Bu Ünite Neler Öğreneceğiz?

1. TOPLUMDAKİ ROLLERİM

- Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceleyeceğiz.

2. BİZİ "BİZ" YAPANLAR

- Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz edeceğiz.

3. KIR ÇİÇEKLERİ GİBİYİZ RENGÂRENK

- Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgulayacağız.

4. BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ

- Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetleri öğreneceğiz.

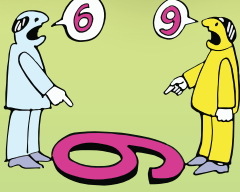
5. SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM

- Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini öğreneceğiz.

ÜNİTEYE GENEL BAKIŞ

BİZ VE DEĞERLERİMİZ

1	2	3	4	5
TOPLUMDAKİ ROLLERİM	BİZİ "BİZ" YAPANLAR	KIR ÇİÇEKLERİ GİBİYİZ RENGÂRENK	BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ	SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM
 Öğretmen Eş Anne "Bireyin rolü, içerisinde bulunduğu gruba göre değişir."	Kültürümüzü Oluşturan Öğeler Din Dil Sanat Mimari Gelenek	 Ön Yargı Çeşitleri • Cinsiyete yönelik ön yargılar • Fiziksel ön yargılar • Sosyoekonomik ön yargılar • Etnik kökene yönelik ön yargılar.	 TÜRK KIZILAY DARÜLACEZE BAŞKANLIĞI 	Haklarımız İnsanların belirli sınırlar ve kurallar çerçevesinde bir işi yapma ile ilgili olan tüm yetkisine hak denir. Yaşama hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, barınma hakkı temel haklarımızdandır. Özgürlüklerimiz Bireyin herhangi bir kısıtlamaya bağlı olmaksızın düşünebilmesi, düşündüklerini ifade edebilmesi ve uygulayabilmesi özgürlüktür. Sorumluluklarımız Sorumluluk bireyin sosyal hayat içerisinde, rolünün gerektirdiği görevleri yerine getirmesidir.

1. ÜNİTE - BİZ VE DEĞERLERİMİZ

Toplumdaki Rollerim

Sosyal Grup: Belli bir amaç çerçevesinde, belli kurallara göre toplanmış, karşılıklı sosyal ilişkide bulunan ve en az iki kişiden oluşan insan topluluğuna sosyal grup denir.

- Grup üyelerinin ortak bir amaca sahip olması gerekir.
- İki veya daha fazla kişiden oluşması gerekir.
- Grup üyeleri arasında iş birliği ve iş bölümü vardır.
- Grup üyeleri arasında rol dağılımı vardır.

Kurum: Sosyal hayat içerisinde birbirleriyle ilişki ve etkileşim hâlinde bir arada yaşayan bireylerin toplum içinde nasıl davranmaları gerektiğini ve bu davranışların kurallarını belirleyen, toplumun ihtiyaçlarından doğmuş örgütlere kurum adı verilir.

- Kurumlar genellikle devlet tarafından oluşturulur. Ancak sivil kurumlar da vardır.
- Aile, okul, belediye ve hastane sosyal kurumlara örnek olarak gösterilebilir.

Bilmeden Olmaz

Sosyal rolleri öğrenmeden önce sosyal grup ve kurum kavramlarını tanımamız gerekir. Çünkü sahip olduğumuz roller, üyesi bulunduğumuz grup ya da kurum ile ilgilidir.

1. ÜNİTE - BİZ VE DEĞERLERİMİZ

Toplumdaki Rollerim

Nedir?

Sürekli Roller: Bireyin dünyaya geldiği andan itibaren sahip olduğu, kendi istekleri ve etkisi dışında edindiği rollerdir.

Nedir?

Geçici Roller: Bireylerin kendi istek ve yetenekleri doğrultusunda edindiği ve yine bireyin tercihi doğrultusunda değişebilecek rollerdir.

Bilmeden Olmaz

Sahip olunan roller zaman içerisinde, bireyin içinde bulunduğu grubun değişmesine bağlı olarak değişebilir.

Değişen Rollerim

Sosyal Rol: Bireyin üyesi olduğu sosyal grup içerisinde yerine getirmesi gereken göreve sosyal rol denir.

- Bireyin bulunduğu gruba göre, sahip olduğu rol değişir.
- Birey aynı grup içerisinde farklı rollere de sahip olabilir.
- Rollerden bazıları sürekliyen bazıları geçici olabilir.
- Bireylerin üstlenmiş olduğu roller onların birtakım haklara sahip olmasını sağlarken birtakım sorumlulukları da beraberinde getirir.
- Bazı roller doğuştan elde edilirken bazı roller sonradan kazanılır.

Sosyal Rollerin Zaman İçindeki Değişimi:

İnsanın sahip olduğu roller zaman içinde bilgi birikiminin ve tecrübelerinin artmasına ve içinde bulunduğu grubun farklılaşmasına bağlı olarak değişir.

Eğitim fakültesindeyken sosyal rolü öğrenci olan bir birey, üniversiteyi bitirdikten sonra artık öğretmendir ve sosyal rolü değişmiştir.

1. ÜNİTE - BİZ VE DEĞERLERİMİZ

Toplumdaki Rollerim

Etkinlik-1

Aşağıda verilen sorumlulukları, ait oldukları rollerle eşleştiriniz.

Rol	Sorumluluk
1 Öğrenci	a. Antrenmanlara zamanında katılmak.
2 Sporcu	b. Çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak.
3 Polis	c. Ödevlerini zamanında yapmak.
4 Baba	d. Kardeşi ile ilgilenerek ailesine yardımcı olmak.
5 Ağabey	e. Şehrin güvenliğini sağlamak.

Etkinlik-2

Mustafa 6. sınıf öğrencisidir. Doktor olan annesi, okul müdürü olan babası, dedesi ve küçük kardeşi ile birlikte yaşamaktadır. Buna göre aşağıda verilen rollerden hangileri Mustafa'ya ait olabilir?

1. Doktor

2. Ağabey

3. Öğrenci

4. Müdür

5. Baba

6. Torun

Etkinlik-3

Aşağıdaki cümleleri, verilen ifadelerden uygun olanlarla tamamlayınız.

sürekli

geçici

sorumluluk

değişir

sosyal rol

1

Sosyal hayatta üyesi olduğumuz gruplarda yerine getirmemiz gereken görevlere denir.

2

Üstlendiğimiz role uygun olarak yerine getirmemiz gereken davranışlar olarak adlandırılır.

3

İnsanların bilgi ve becerileri arttıkça sahip olduğu roller

4

Anne, baba, evlat, abi, torun gibi roller rollere örnek olarak gösterilebilir.

5

Okulun Zekâ Oyunları Takımında oyuncu olmak rollerdendir.

Etkinlik-4

Aşağıdaki ifadeler doğru ise "D", yanlış ise "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

1

Bireyler bulundukları grup içerisinde sadece bir role sahip olabilir.

D

Y

2

Bireylerin sahip olduğu bütün roller geçicidir.

3

Yaşam döngüsü içinde bireyin sahip olduğu roller de değişime uğrar.

4

Bireyler sosyal hayatta birçok grup ve kurum içerisinde yer alabilir.

5

Roller zaman ilerledikçe bireyin bilgi birikiminin ve tecrübelerinin artmasına bağlı olarak değişebilir.

Toplumdaki Rollerim

1. Ali Bey evli ve iki çocuk babası bir öğretmendir. Okulda öğrencilerine ders anlatır, onların gelişimlerini takip eder. Evde eşi ile aralarında iş bölümü yaparlar ve ev işlerini birlikte yürütürler. Eşine sevgi ve saygı gösterir. Çocuklarıyla ilgilenir, onların ödevlerine yardımcı olur ve onlarla oyun oynar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Ali Bey için söylenemez?

- A) Ali Bey öğretmen aynı zamanda eş ve babadır.
B) Sosyal rollerinin gerektirdiği davranışları yerine getirmektedir.
C) Okulda öğrencileriyle, evde ise eşi ve çocuklarıyla ilgilenmektedir.
D) Zaman geçse de Ali Bey'in sosyal rolleri hep aynı kalacaktır.

2.

Ahmet

Sınıfta öğrenciyken aynı zamanda sınıf başkanı ve okulun masa tenisi kulübünde sporcuyum.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Ahmet için söylenemez?

- A) Sosyal rolleri zaman içinde değişmiştir.
B) Bulunduğu gruplar içinde farklı rolleri vardır.
C) Öğrenci olmak onun sürekli rolüdür.
D) Öğrenci, sınıf başkanı ve sporcu olmaktan başka rolü yoktur.

3. Bireyin sosyal hayat içinde üstlendiği bazı rolleri elde edebilmesi için mücadele etmesi gerekir. Bu rollere sahip olmak için gerekli olan yeterlilikleri kazanmak adına eğitim alır ya da yeteneklerini geliştirir. Bu roller, sonradan kazanılan rollerdir.

Buna göre aşağıda verilerden hangisi sonradan kazanılan rollerden değildir?

Pilot

Mühendis

Öğretmen

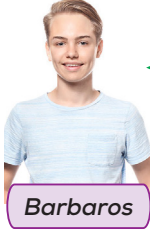

Evlat

4. Yaşımız ilerledikçe bazı rollerimiz değişmese de bilgi birikimimizin artması ve birçok konuda kazanmış olduğumuz tecrübeler nedeniyle sorumluluklarımız değişir. Aile içinde her zaman anne ve babamızın evladınız. Bu rolümüz hayat boyu devam eder ancak rolümüzün sorumlulukları yaşımız ilerledikçe değişir.

Buna göre aşağıdaki kişilerden hangisinin rolünün sorumluluğu zaman içerisinde değişmiştir?

A)

Odamın düzenini sağ-
lıyorum. Ev işlerinde an-
neme yardımcı oluyo-
rum.

Barbaros

B)

Sınıf başkanı olduğum
için öğretmen gelme-
den önce yoklamayı alı-
yorum.

Ayyüce

C)

Evimizin su faturasını
fatura ödeme noktası-
na yatırabiliyorum.

Serhat

D)

Futbol takımının antren-
manlarına zamanında
katılıyorum.

Tanya

5. Eğitim öğretim hayatımızı tamamladıktan sonra meslek grupları içinde yer alan bireyler oluruz. İçinde yaşadığımız meslek grubunun gerektirdiği davranışlara ve kurallara uygun hareket etmemiz, mesleki rolümüzü yerine getirdiğimizi gösterir.

Buna göre aşağıdaki mesleki rol ve o rolden beklenen davranış eşleştirmelerinden hangisi doğru değildir?

	Mesleki Rol	Beklenen Davranış
A)	Öğretmen	Eğitim öğretim faaliyetleri gerçekleştirmek
B)	Şoför	Yolculuk yapmak
C)	Doktor	Hastaları muayene etmek
D)	Çiftçi	Tarım ürünleri yetiştirmek

6. Bireyler doğar büyür ve gelişirler. Bu süreçte bulundukları grup ve kurumlarda çeşitli roller üstlenirler. Zamanla bireylerin eğitim durumlarına ve tecrübelerine bağlı olarak sahip oldukları sosyal roller de değişime uğrar.

Aşağıdakilerden hangisi bu duruma örnek olarak gösterilemez?

- A) Hatice öğretmenin emekli olduktan sonra hediyelik eşya dükkânı açması.
B) Kevser Hanım'ın nakış kursunu tamamlayıp terzi olması.
C) Mustafa'nın üniversiteyi bitirdikten sonra muhasebeci olması.
D) Kemal Bey'in işçi olduğu şirkette yönetici olması.

1. ÜNİTE - BİZ VE DEĞERLERİMİZ

Bizi "Biz" Yapanlar

Kültür, bir topluma ait olan, geçmişten günümüze zenginleşerek ulaşmış, toplumun kendine özgü sanatı, inançları, örf ve âdetleri, anlayış ve davranışları ile onun kimliğini oluşturan ve bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan yaşayış tarzıdır.

- Kültür toplumu bir arada tutar. Toplumun fertlerini ortak değerler çatısı altında toplar.
- Kültür toplumsal birlik ve beraberliğin devam etmesini sağlayan önemli bir unsurdur.
- Kültür öğrenilir ve öğretilir. Kültürü aktarma aracı dildir. Kültür unsurları sözlü veya yazılı yolla sonraki nesillere aktarılır.
- Kültür tarihseldir. Geçmişten günümüze süregelmektedir ve yarınlarda da var olmaya devam edecektir.
- Kültür zaman içerisinde meydana gelen teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Toplamların kültürel değişim hızı birbirinden farklıdır.

Millî Kültür

Bir milletin kimliği olma özelliği taşıyan, diğer milletlerle arasındaki farkı ortaya koyan o millete ait maddî ve manevî değerlerin uyumlu bir bütünüdür. Bir toplumu millet yapan ve onun bütünlüğünü sağlayan, tarih boyunca meydana getirilmiş değerler millî kültürdür.

Kültürümüzü Oluşturan Öğeler

DİN

Türk toplumunun sahip olduğu kültür mirasına baktığımızda, İslam dininin etkisi yoğun şekilde görülmektedir. Âdetlerimizde, gelenek ve göreneklerimizde, dilimize yerleşen kelimelerde, giyim şeklimizde, aile içi ilişkilerimizde ve toplumsal ilişkilerimizde İslam dininin etkisi vardır. Kurban Bayramı ve Ramazan Bayramı, kandil geceleri, selamlaşma ve akraba ziyaretleri İslam dininin emirleri çerçevesinde gelişen ve toplumsal hayatımızda yer edinen kültürel değerlerimizdendir.

Bilmeden Olmaz

Her toplumun kendine özgü bir kültürü vardır.

Nedir?

Maddî kültür: Toplumsal gelişme süreci içinde insan emeğinin ürettiği araç ve gereçlerdir.

Nedir?

Manevî kültür: İnsanların kurduğu sosyal ilişkiler sonucunda ortaya çıkmış yazılı ve yazısız kurallardır.

Bilmeden Olmaz

Kültürümüzü Oluşturan Öğeler

DİN

DİL

TARİH

MİMARİ

SANAT

GELENEK
VE GÖRENEKLER

1. ÜNİTE - BİZ VE DEĞERLERİMİZ

Bizi "Biz" Yapanlar

Bilmeden Olmaz

Dil, geçmişten günümüze bir kültür taşıyıcısıdır. Dil aynı zamanda geçmiş ile gelecek arasında bir köprü görevi de üstlenmiştir.

Bilmeden Olmaz

Bir sanat eseri, o kültürün özelliklerini kuşaklar boyunca taşır. Sanat eseri kültürün devamlılığını sağlayan en önemli etmenlerden biridir.

DİL

Duygu, düşünce ve hayallerimizi dil sayesinde başka kişilere aktarırız. Ana dilimiz Türkçe, köklü dünya dillerinden biridir. Türklerin tarih sahnesine çıktığı Orta Asya'dan günümüze kadar birçok coğrafyada Türkçe konuşulmuştur. Tarih boyunca Türkler birçok milletle ve kültürle etkileşim kurmuş ve bu etkileşimler neticesinde dilimize yeni kelimeler girmiştir. Bu durum dilimizin gelişmesini sağlamıştır.

TARİH

Her kültür ve kültür ögesi toplumların tarihsel gelişim süreçlerinde meydana gelmiştir. Tarihten bağımsız bir millettten söz edilemeyeceği gibi tarihten bağımsız bir kültürden de söz edilemez. Tarih, bireylere yaşadığı toplumun geçmişini öğretmek onların kendi milletini tanımasını, böylece millî tarih ve millî kimlik bilinci kazanmasını sağlar. Bugünkü kültürel değerlerimiz geçmişteki kültürel değerlerden etkilenecek şekilde şekillenmiştir.

GELENEK VE GÖRENEKLER

Bir toplumda, eski zamanlardan bugüne dek kuşaktan kuşağa aktarılagelmiş ve yaptırım gücü olan kültürel uygulamalara gelenek adı verilir. Görenek ise bu kültürel alışkanlıkların önceki nesilde uygulandığı şekilde sürdürülmesidir. Gelenek ve göreneklerimiz Türk milletine ait maddi ve manevi değerlerden oluşur. Sünnet düğünleri, kına geceleri, asker uğurlama, el öpme gelenek ve göreneklerimize örnek olarak gösterilebilir.

SANAT

Herhangi bir sanat eserini incelediğimizde o sanat eserinin, içinde bulunduğu kültürün, zamanın ve çevrenin izlerini taşıdığını görürüz. Sanat eseri içinde doğduğu toplumun duygularını, tarihini ve değerlerini farklı şekillerde ifade eder. Toplumun hisleri bir yerde ebru olarak başka bir yerde ise çini, tezhip, hat ve minyatür olarak karşımıza çıkabilir.

MİMARİ

Mimari bir millete ait yapıların tamamını kapsayan bir terimdir. Kültürün maddi unsurlarındandır. Milletin ortak değerlerinin ve inançların o topluma ait yapılara yansması mimari kültürü oluşturur. Türklerin yardımsever olması çeşme, köprü, han hamam gibi mimari eserlerin ve İslam dinini benimsemiş olması cami, minare, medrese, külliye gibi mimari eserlerin gelişmesini sağlamıştır.

1. ÜNİTE - BİZ VE DEĞERLERİMİZ

Bizi "Biz" Yapanlar

Etkinlik-5 <

Aşağıda verilen görselleri ait olduğu kültür öğeleri grubu ile eşleştiriniz.

1. Sanat	2. Gelenek	3. Mimari	4. Tarih	5. Din
1	2	3	4	5

Etkinlik-6

Aşağıdaki cümleleri, verilen ifadelerden uygun olanlarla tamamlayınız.

kuşaktan kuşağa

kültür

Düğün

sanat

toplumsal birlikteliğin

1 Toplumun duygu, düşünce, dil, sanat, gelenek ve göreneklerinin tümüne denir.

2 Kültürü oluşturan maddi ve manevi unsurlar aktarılır.

3 Kültürel yapıya göre oluşturulan şehirler sağlanmasında önemlidir.

4 merasimlerimiz dost ve akrabaların bir araya toplanmasını sağlar.

5 Çini, ebru, hat, tezhip ve minyatür; kültürü oluşturan öğelerden ile ilgilidir.

Etkinlik-7

Aşağıdaki ifadelerin doğru olanları için "D", yanlış olanları için "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

1 Ramazan ve Kurban Bayramlarının kutlanması, millî birlik ve beraberliğimiz için önemlidir.

D

Y

2 Dil, kültür öğelerinin nesilden nesile aktarılmasını sağlar.

3 Kültürün, millî birlik ve beraberliğin sağlanmasında ve millet olma şuruna ermemizde önemli bir katkısı yoktur.

4 Doğruluk, merhamet, yardımseverlik gibi değerleri kazanmamızda dinimizin önemli bir yeri vardır.

5 Edebiyat, resim, müzik, gibi kavramlar kültür öğelerinden mimari ile ilgilidir.

Bizi "Biz" Yapanlar

1.

Her toplumda olduğu gibi Müslüman Türk toplumunda da inançlar, kültürü ve yaşama biçimini etkilemiştir. Müslüman toplulukların örf, âdet, edebiyat, sanat ve ahlâk anlayışlarında dinî kültürün etkisi görülür. Burada daha çok, dinî inançların yani İslâm dininin etkisi görülmektedir. Bizim kültürümüzün oluşmasında ve ahlâk anlayışının gelişmesinde, büyük ölçüde toplumun benimsediği dinin de belirleyici ve kültürü şekillendirici rolü bulunmaktadır.

Buna göre;

- I. Cami mimarisinin güzel örneklerinin Türkler tarafından verilmesi
- II. Geleneksel Türk sanatları içerisinde hat ve tezhip sanatının gelişmesi
- III. Kandil gecelerinin kutlanması

durumlarından hangileri dinin kültürümüzü şekillendirmesiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III D) I, II ve III

2. Bir gelenek olan yaylacılık, geçimlerini hayvancılıkla sağlayan toplulukların yılın belirli dönemlerinde, hayvanlarına taze ot temin etmek amacıyla, bulundukları yerden yükseltisi daha fazla olan bir yere yerleşmeleridir. Geçmişten günümüze değişim ve süreklilik gösteren yaylacılık, zamanla hayvancılıktan çok tatil dinlenme ve eğlenme amacıyla yapılmaya başlanmıştır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Kültürel unsurlar zaman içerisinde değişerek farklı anlamlar kazanabilir.
- B) Kültürel öğeler tarihseldir, kuşaktan kuşağa aktarılabilir.
- C) Kültür bir zamandan başka bir zamana dil yoluyla aktarılır.
- D) Toplumun birlik ve beraberliğinin devam etmesi kültürün yaşatılmasına bağlıdır.

3.

Türk toplumunda ahlak, gelenek-görenek ve ortaklaşa belirlenmiş davranışların, yaşama biçimlerinin, toplumsal kuralların tümüne töre denilmektedir. Başka bir ifadeyle töre yazılı olmayan hukuk kurallarıdır.

Buna göre töre ile ilgili;

- I. Toplumsal düzeni sağlama işlevine sahiptir.
- II. Her ülkenin kendine göre bir töresi vardır.
- III. Töre insanların yaşama biçimleri üzerinde etkilidir.

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

Bizi "Biz" Yapanlar

4.

Verilen afişlere dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Toplumumuzun sahip olduğu ortak kültür mirasında dilin önemli bir yeri vardır.
- B) Dil sanattan sonra kültürün en önemli unsurlarından biridir.
- C) Türkçemizin yanlış ve bozuk kullanılması dilimize zarar vermektedir.
- D) Son dönemde yabancı kelimelerin dilimize girmesi, dilimizi yozlaştırmaktadır.

5.

Görseller ile kültürü oluşturan öğeler eşleştirildiğinde aşağıdakilerden hangisi açıkta kalır?

- A) Mimari
- B) Sanat
- C) Dil
- D) Tarih

6. Dünürlük, kız evine gidilerek Allah'ın emri peygamberin kavli ile kızın babasından istenmesine denir. Söz kesme, kızın istenmesinden sonra gençlerin ve ailelerinin anlaşmasıyla evlilik kararının alınmasını temsilen yüzük takılmasıdır. Nişan, kız ve erkek tarafı arasında kesilen sözün yakın çevreye duyurulması amacıyla yapılan törene denir.

Bu metinde aşağıdaki kültür unsurlarından hangisi vurgulanmıştır?

- A) Din
- B) Tarih
- C) Dil
- D) Örf ve âdetler